

Universitet och landsting måste samarbeta i nytt avtal

I det nya centrala ALF-avtalet, dvs statens ersättning till landstingen, ställs krav på att varje berörd region bygger upp en organisation med ansvar för ALF-medlen och landstingens FoU-medel.

På det sättet förstärks universitetens och landstingens gemensamma ansvar för utveckling, forskning och utbildning inom sjukvården.

II Förhandlingarna mellan Landstingsförbundet och staten om ett nytt centralt ALF-avtal, dvs bland annat villkoren för statens ersättning till landstingen för att universiteten använder sjukvårdens resurser för utbildning och forskning, är inne i ett slutskede. Det som främst återstår är frågan om hur mycket pengar som staten totalt ska avsätta till ALF.

Under förhandlingsarbetet har en målsättning varit att åstadkomma ett regelverk, som förstärker det gemensamma ansvaret för bland annat prioriteringar av forsknings- och utbildningsresurser. Men regelverket ska inte vara allt för detaljreglerande. Det faktum att man på regional nivå redan idag ofta har funnit bra samarbetsformer är något som det nya centrala avtalet tar hänsyn till.

Statens förhandlare

Bengt Norrving, administrativ direktör på Karolinska institutet i Solna, är statens förhandlare på uppdrag av Utbildningsdepartementet.

– Enligt det centrala avtalet ska det

finnas en gemensam organisation för hanteringen av ALF-medel, men som också ska hantera landstingens FoU-medel. Hur organisationen är uppbyggd finns det inga centrala krav på, förutom att vissa fastlagda punkter ska vara uppfyllda ifråga om hur organisationen ska fungera i praktiken, dess sammansättning, arbetsformer etc. För att få del av ALF-medlen måste det ha ingåtts regionala avtal mellan universitet och landsting.

– Syftet är att fakulteten och sjukvårdshuvudmannen gemensamt ska prioritera de olika resurserna och ta ett gemensamt ansvar för den kliniska forskningens utveckling, säger Bengt Norrving.

Strukturen i det nya centrala avtalet har diskuterats så länge, att den nu kan anses förankrad i de sex regionerna, menar Bengt Norrving.

Delas upp i utbildning och forskning

Det nya avtalet ska förhoppningsvis också leda till en mer accepterad fördelning av ALF-medel mellan de sex regioner som har medicinska fakulteter. En utredning som ligger till grund för arbetet med nuvarande avtal visar att det idag finns stora skillnader i fördelning mellan regionerna (LT 23/2002, sidan 2613).

– I det nya centrala avtalet delar vi upp ALF-medlen i två delar, en för utbildning och en för kliniskt inriktad forskning. För grundutbildning ska ersättning utgå med en summa per helårsstudent. Idag uppgår den ersättningen till 49 000 kronor per student, och då ut-

går vi från en schablon där 15 procent av dagens ALF-medel går till utbildning och resten till forskning. Uppdelningen gör vi för att skapa en större förutsägbarhet vid förändringar i utbildningsvolym.

– När det gäller forskningen kan vi inte ha ett motsvarande system eftersom forskningen resurser styrs av helt andra mekanismer, säger Bengt Norrving.

Det är därför svårare att skapa ett fördelningssystem som uppfattas som rättvist när det handlar om forskningen. En möjlighet skulle kunna vara någon sorts aktivitetsrelaterad ersättning.

– Men det är svårt att hitta bra mått på »aktivitet«. Ett mått skulle kunna vara omfattningen av externa medel till fakulteten, dvs en parameter på hur framgångsrik forskning som bedrivs och som lockar externa finansörer. Men det ger en mycket skev fördelning mellan universiteten, säger Bengt Norrving.

– Ett annat mått är antalet doktorander, men det visar ju bara hur många som nått upp till ett i förväg fastställt mål.

Hur mycket en knäckfråga

Några frågor återstår dock, innan avtalet helt är i hamn. En knäckfråga är hur mycket pengar som staten ska avsätta till ALF-medel. För år 2003 uppgår statens ersättning till drygt 1,6 miljarder kronor.

– Vi har ju ett mycket svårt finansiellt läge just nu. Samtidigt vill man från landstingen ha en kraftig generell uppräkning ifråga om den del som täcker grundutbildningen för läkare, och från ett par landsting även den del som täcker forskning.

Statens bud avgörande för när ALF-avtal kan träffas

Nivån på statens bud för ALF-ersättningen avgör om ett centralt avtal hinner komma till stånd i tid för att nya lokala avtal ska hinna bli klara till årsskiftet 2003/2004.

II – Det finns indikationer på att vi står en bra bit från varandra i den frågan, säger Ulf Wetterberg, chef för Landstingsförbundets VD-stab.

Ulf Wetterberg är landstingens part i förhandlingarna med staten om ett nytt centralt ALF-avtal. Han menar att ett slutligt avtal måste bli klart under våren, för att landstingen lokalt ska hinna träf-

fa avtal till årsskiftet då det gamla ALF-avtalet upphör att gälla.

– Vi ser positivt på själva innehållet i det avtal som vi nu förhandlar, när det gäller organisationen och målsättningen att öka samverkan mellan landsting och universitet. I den frågan drar vi åt samma håll, säger Ulf Wetterberg.

– Det knepiga är pengarna, och det bud staten kommer att presentera den närmaste månaden blir ganska avgörande för om vi ska lyckas få fram ett avtal i tid.

Han anser att det idag är uppenbart att staten inte kompenserar landstingen för de krav staten ställer på sjukvården.

– Senast avtalet reviderades var vid decennieskiftet 1989/1990, och sedan dess har avtalet blivit alltmer urholkat. Den kraftiga underfinansieringen ser man tydligast i den del som gäller grundutbildningen.

– Nu är det staten som ensidigt sagt upp ALF-avtalet och som kan få problem om vi inte lyckas träffa ett nytt avtal i tid, säger Ulf Wetterberg. Han vill i dagsläget inte närmare gå in på var nivån på ALF-medlen bör ligga eftersom parterna fortfarande förhandlar.

Peter Örn

peter.orn@lakartidningen.se